

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/164/2016
Identifikačné číslo spisu: 7215200526
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2017
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7215200526.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci manželky Z. Z., bývajúcej v G., zastúpenej JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou v Košiciach, Čajakova 5 a manžela F. Z., bývajúceho v Z., o rozvod manželstva, vedenej Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 13C/22/2015, o dovolaní manželky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 24. marca 2016 sp. zn. 8Co/85/2015, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 24. marca 2016 sp. zn. 8Co/85/2015 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) označeným uznesením odmietol odvolanie manželky (navrhovateľky) proti rozsudku Okresného súdu Košice II (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ a spolu s odvolacím súdom tiež „nižšie súdy“) z 27. mája 2015 č. k. 13C/22/2015-23 (ktorým bolo manželstvo účastníkov rozvedené). Mal za to, že odvolanie bolo oneskoreným, keď pri osobnom prevzatí rozsudku prvoinštančného súdu manželkou 24. júna 2015 začala tejto účastníčke plynúť lehota na odvolanie deň nato, koniec takejto lehoty pripadol na štvrtok 9. júla 2015 a odvolanie bolo podané osobne na konajúcom súde 16. júna 2015, teda po uplynutí lehoty (?).

2. Proti takémuto uzneseniu podala dovolanie manželka, domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Odvolaciemu súdu vytýkala postihnutie konania vadou v podobe odňatia jej postupom súdu možnosti konať pred súdom aj inou vadou s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci a tiež nesprávne právne posúdenie veci (§ 237 ods. 1 písm. f/ v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/, b/ aj c/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“). K podaniu odvolania proti rozsudku prvoinštančného súdu totiž prišlo ešte pred začatím plynutia lehoty na odvolanie (o 9 dní skôr) a na oneskorenosť by šlo usudzovať len v prípade podania odvolania po 9. júli 2015. Neprejednanie včasného odvolania vecne a aj vypravenie uznesenia odvolacieho súdu nepreskúmateľným (s prihliadnutím k uvedenému vyššie neutržateľným) odôvodnením treba jednoznačne považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

3. Manžel dovolací návrh nepodal.

4. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“), ako aj Civilný mimosporový poriadok (zákon č. 161/2015 Z. z., ďalej len „C. m. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 395 ods. 1 C. m. p. (podľa ktorého ak § 396 neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie tu bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup bola nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. a C. m. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p. v spojitosti s ust. Čl. 3 ods. 1 a § 2 ods. 1 C. m. p.) a o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 2 ods. 1 C. m. p.).

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas a naň oprávnenou osobou (jedným z účastníkov konania pred nižšími súdmi), preskúmal dovolaním napadnuté uznesenie a to bez pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p. a § 2 ods. 1 a tretí diel tretej hlavy C. m. p.), pričom dospel k záveru, že dovolanie treba považovať za dôvodné.

6. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Podmienky prípustnosti dovolaní proti uzneseniam odvolacích súdov procesné právo platné a účinné do 30. júna 2016 vrátane upravovalo v ustanoveniach § 237 a § 239 O. s. p.

7. Prípustnosť dovolania podľa § 239 O. s. p. v tejto veci do úvahy neprichádza. Dovolaním tu totiž nebolo napadnuté uznesenie, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa (dnes prvej inštancie, § 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) ani uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ prvá veta O. s. p.). Nešlo tu ani o prípad takého uznesenia potvrdzujúceho uznesenie súdu prvého stupňa, v ktorom by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O. s. p.) a napokon ani o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. b/ O. s. p.).

8. Dovolanie vzhľadom na práve uvedené mohlo byť preto procesne prípustné len vtedy, ak by v konaní, v ktorom bolo dovolaním napádané uznesenie vydané, došlo k niektorej z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. (zakladajúcich tzv. zmätočnosť konania). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a/lebo g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Hoci štandardne platí, že z hľadiska § 237 ods. 1 O. s. p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v takomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo; v prejednávanej veci bolo treba dať dovolateľke (namietajúcej zaťaženie konania vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) za pravdu.

9. V ustálenej judikatúre najvyššieho súdu je za jeden z postupov odvolacích súdov, ktorými môže dôjsť k odňatiu účastníkovi konania možnosti konať pred súdom, považované i odmietnutie dovolania (rozumej odmietnutie odvolacieho súdu odvolanie prejednať vecne), pokiaľ na to neboli splnené zákonom ustanovené podmienky (tu por. R 23/1994 a napr. uznesenie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 6 Cdo 264/2015). O taký prípad pôjde najmä vtedy, ak bolo odvolanie odmietnuté pre oneskorenosť, hoci bolo

podané včas. Práve o taký prípad šlo podľa názoru dovolacieho súdu aj v prejednávanej veci, v ktorej navyše odvolací súd zjavne nevenoval dostatočnú pozornosť ani obsahu podania ním považovaného za odvolanie (v tejto súv. por. i § 41 ods. 2 O. s. p., resp. dnes Čl. 7 vetu prvú základných princípov C. m. p.).

10. Z obsahu spisu totiž celkom jednoznačne vyplýva, že rozsudok súdu prvej inštancie rozvádžajúci manželstvo účastníkov bol manželke v procesnom postavení navrhovateľky doručený 24. júna 2015 (č. l. 24 spisu s pripojenou doručenkou), ešte pred takýmto dňom a to 16. júna 2015 však manželka osobne na súde prvej inštancie podala podanie datované rovnaký deň (č. l. 25-26), ktorým požiadala (citované z podania) „o zrušenie súdneho rozhodnutia o zániku a rozvode manželstva“ s poukazom na vôľu manželov naďalej žiť v manželstve, pričom spis obsahuje tiež (nech aj zatiaľ nedatované a nepodpísané) podanie manžela, došlé súdu prvej inštancie 24. septembra 2015 a potvrdzujúce i jeho záujem na zachovaní manželského zväzku, o ktorý tu ide (č. l. 29).

11. Podľa § 208 O. s. p. ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

12. So zreteľom k uvedenému vyššie tak musí byť celkom zrejmom nielen absolútna nepodloženosť názoru odvolacieho súdu o oneskorenosti odvolania manželky (ktorý nedostatok sa samozrejme musel prejavíť aj na vnútornej rozpornosti odôvodnenia uznesenia odmietajúceho odvolanie, dovolaním po zásluhe označeného za nepreskúmateľné), ale tiež to, že v tejto konkrétnej veci vôbec nebolo namieste nakladanie odvolacieho súdu s podaním manželky ako s odvolaním. Súd prvej inštancie totiž návrhu manželky na rozvod manželstva vyhovel a tým ju zbavil subjektívneho oprávnenia brojiť proti takému rozhodnutiu odvolaním (bez ohľadu na to, že principiálne takéto oprávnenie zákon platný v rozhodnom čase priznával všetkým účastníkom). Navyše tu bolo i vzdanie sa oboma účastníkmi po vyhlásení rozsudku práva na odvolanie (č. l. 22), ktoré malo z pohľadu neskoršej možnosti ich oboch napadnúť rozsudok odvolaním rovnaké účinky. Za takejto situácie jedinou procesnou možnosťou, ako odvrátiť právoplatnosť rozsudku o rozvode i zániku manželstva takýmto spôsobom, bolo späťvzatie návrhu na začatie konania po rozhodnutí súdu prvého stupňa (dnes prvej inštancie) a ešte pred jeho právoplatnosťou, spojené s nástupom povinnosti odvolacieho súdu zaoberať sa primárne existenciou súhlasu druhého manžela s takýmto postupom a pri existencii súhlasu naň reagovať pripustením späťvzatia, zrušením tzv. rozvodového rozsudku a zastavením konania (podľa ustanovenia O. s. p. citovaného pod 11. zhora, nachádzajúceho inak legislatívny ekvivalent v § 370 C. s. p.).

13. Dovolaciemu súdu preto neostávalo iné, než pre konštatovanie odňatia dovolateľke uznesením o odmietnutí dovolania možnosti konať pred súdom napadnuté uznesenie odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 a § 450 C. s. p. zrušiť a vec vrátiť takémuto súdu na ďalšie konanie (nakoľko nápravu stavu nenaloženia s podaním manželky a inak aj so súvisiacim podaním manžela má zjednať práve odvolací súd a preto nebol dôvod na zrušovanie i rozsudku súdu prvej inštancie podľa § 449 ods. 2 C. s. p., hocako účastníkom išlo práve o toto).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.